

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.003/2015/5.

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a felszámoló meghatalmazása alapján eljáró Megay Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a dr. Halász Tamás jogtanácsos által képviselt alperes ellen 18.577.788 Ft tőke és járulékai megfizetése iránt a Győri Törvényszéken G.20.757/2013. számon indított perében, a Győri Ítéltábla Gf.II.20.040/2014/6. számú jogerős ítélete ellen a felperes által 10. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel érintett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 400.000 (négy százezer) Ft másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget. Kötelezi továbbá, hogy 1.857.778 (egymilliónyolcszázötvenhétezer-hétszázhetvennyolc) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket az államnak felhívásra fizessen meg.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes az alperes bankkal 2012. április 19-én óvadéki betéti szerződést kötött, mely alapján a felperes 28.366.000 Ft-ot lekötött az alperes bank által vezetett számlán, az óvadéki szerződés mellékletében részletezett szerződésekből a felperest az alperessel szemben terhelő fizetési kötelezettségek biztosítására.

A felperes felszámolását a bíróság 2013. május 13-án indította meg, felszámolóként a **T.** Kft.-t rendelve ki.

A felperes felszámolója - az alperesi bankkal kötött más szerződések mellett - 2013. augusztus 2-án az óvadéki betéti szerződést azonnali hatállyal felmondta.

A felszámoló az alperes hitelezői igényét visszaigazolta, melyből 28.682.376 Ft-ot mint lejárt követelést vett nyilvántartásba. Bankgaranciából eredő függő követelésként 21.788.282 Ft-ot mint le nem járt tőkekövetelést, és 804.467 Ft-ot mint jövőbeni jutalékot fogadott el.

A felperes 2013. augusztus 28-án és október 3-án felszólította írásban az alperest az óvadéki betéti számlán zárolt összeg felperes pénzforgalmi számlájára történő átvezetésére. Az alperes 2013. október 9-én 11.630.074 Ft-ot átutalt a felperes számlájára.

A felperes módosított keresetében egyrészt 18.577.788 Ft tőke és annak 2013. augusztus 14-től a kifizetésig járó késedelmi kamata, másrészt 11.630.074 Ft tőkének 2013. augusztus 4-től október 9-ig lejárt késedelmi kamataként 136.614 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest, harmadrészt elszámolásra kérte kötelezni az alperest 2013. május 13-tól az általa vezetett óvadéki betétszámláról teljesített kifizetések tekintetében. Keresetét a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 38. § (5) bekezdésének arra a szabályára alapította, mely szerint az óvadék jogosultja - az alperes bank - a felszámolás kezdő időpontjától számított három hónapon belül rendelkezhet az óvadéki betéti számlán vezetett pénzüsszeggel. Ezt követően a megmaradt összeget a felszámolási vagyona kell utalnia és csak mint zálogjogosult, a felszámolás körében juthat hozzá a követeléséhez.

Az alperes a kereset elutasítását kérte azzal, hogy elismerte a módosított kereset szerinti tőke- és késedelmi kamat tartozásának fennálltát, azonban a felszámoló által nyilvántartásba vett 28.682.376 Ft összegű követelése erejéig beszámítási kifogást terjesztett elő, amely a felperes kereseti követelését kioltja. Beszámítási kifogásának jogalapjaként a Cstv. 36. § (1) bekezdésére és 38. § (3) bekezdésére hivatkozott.

Az elsőfokú bíróság a módosított kereseti kérelemnek megfelelően kötelezte az alperest a kifizetésre és az elszámolásra. Álláspontja szerint a felszámolási eljárás során a Ptk. általános anyagi jogi rendelkezései csak a Cstv. speciális anyagi jogi rendelkezéseinek a hiányában alkalmazhatóak. Az alperes bankszámláján kezelt óvadéki összeg a felszámolás kezdő időpontját követően a felszámolási vagyona tartozott és a Cstv. az óvadékból történő kielégítés jogát szabályozza. Az alperes csak a Cstv.-ben írt három hónapos

határidőben élhet beszámítási jogával, azonban ez a határidő a beszámítási kifogás előterjesztésének időpontjára már eltelt, ezért a beszámítási kifogást alaptalannak találta.

Az alperesnek az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása iránt előterjesztett fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét megváltoztatta és a felperes 18.577.785 Ft tőke, valamint 136.614 Ft tőke és járulékai megfizetésére irányuló keresetét elutasította. (Az elszámolásra kötelező ítéleti rendelkezés első fokon jogerőre emelkedett.)

Megállapította, hogy a perben eldöntendő vitás kérdés az volt: a Cstv.-nek az óvadékból való kielégítésre vonatkozó szabályai és a hitelezői követelés beszámítására felhatalmazó törvényi rendelkezések [Cstv. 38. § (3) bekezdése és a 36. § (1) bekezdése] hogyan viszonyulnak egymáshoz.

Megítélése szerint a Cstv. szabályai nem zárják ki, hanem kifejezetten megengedik, hogy a hitelező az adós gazdálkodó szervezet által indított perben a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelését beszámítási kifogás útján érvényesítse. A követelés beszámítással való teljesítésének a kötelezett és a jogosult egymással szemben fennálló egymű és lejárt követeléseinek esetében van helye [Ptk. 296. § (1) bekezdés]. A vizsgált esetben az alperest mint hitelezőt a követelése közvetlen kielégítésére fel nem használt óvadéki összegre a felszámolás kezdő időpontját követő három hónap eltelte után a visszaadás kötelezettsége terhelte, ezen tartozásával szemben azonban fennállt az óvadékkal biztosított és a felszámoló által nyilvántartásba vett követelése.

A Cstv. 36. § (1) bekezdésének, 38. § (3) és (5) bekezdésének egybevetett értelmezése alapján az óvadékkal rendelkező hitelező az óvadékból a felszámolás kezdő időpontjától számított három hónapon belül a követelését közvetlenül - minden további jogi eljárás nélkül - kielégítheti. Közvetlen kielégítés hiányában, vagy a kielégítés után fennmaradt összeg erejéig visszaadási kötelezettség terheli, azonban a zálogjogosult hitelező jogállásában is megilleti őt az adós gazdálkodó szervezettel szemben fennálló követelése beszámítás útján történő teljesítésre vonatkozó igénye.

Ettől eltérő álláspont esetén a korábbi óvadékkal rendelkező hitelező hátrányosabb helyzetbe kerül az egyéb nem biztosított követeléssel bíró hitelezőkkel szemben. Ez utóbbiak ugyanis beszámítási jogukat a Cstv. 36. § (1) bekezdése, 38. § (3) bekezdése általános feltételei alapján, egyéb korlát nélkül gyakorolhatják.

Megjegyezte, hogy az alperes zálogjogosult hitelezőként a Cstv. 49/D. § (1) bekezdése alapján a visszaadott teljes óvadéki összeg kiadására tarthatna igényt, tekintve, hogy ebben az esetben a felszámolót megillető behajtási költség nem merül fel.

Az adós nevében a felszámoló terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte - tartalma szerint - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását. Perköltség igényt is előterjesztett.

Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Cstv. 38. § (5) bekezdését.

Álláspontja az volt, hogy amennyiben az óvadék jogosultja nem él a Cstv. 38. § (5) bekezdésében biztosított, a felszámolás közzétételétől számított 3 hónapon belül a Ptk. 271. §-a szerinti kielégítési igényével, akkor ez a beszámítási jog a továbbiakban nem illeti meg a hitelezőt és zálogjogosult hitelezővé válik.

Ha a Cstv. 36. § (1) bekezdése és 38. § (3) bekezdése szerinti beszámítás alkalmazandó lenne az óvadék esetén is, azaz a felszámolás közzétételét követő 3 hónapos időtartamon túl is lehetőség lenne a beszámításra, akkor a Cstv. 38. § (5) bekezdése nem tartalmazta volna, hogy milyen módon kell eljárni a zálogjogosultkénti besorolással. Ebből nyilvánvaló, hogy a beszámítás, elszámolás joga a hitelezőt a Cstv. 38. § (5) bekezdése szerint kizárólag a felszámolás közzétételét követő 3 hónapon belül illeti meg. Utalt a Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf.43.890/2009/2. számú határozatára, mely szerint a Cstv. 38. § (5) bekezdése speciális szabály, eltér az óvadék és a Ptk. szabályaitól, a biztosított követelés jogosultja javára a követelésének közvetlen kielégíthetősége tárgyában nem alkalmazható. Ez tehát - álláspontja szerint - tovább szűkíti a beszámítás alkalmazhatóságát.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Álláspontja szerint téved a felperes, amikor úgy véli, a beszámítás az óvadéki jog gyakorlásának egyik esete. A beszámítás időben és jogi struktúráját tekintve is elválna az óvadéki jog gyakorlásának kérdésétől, mert az csak akkor merül fel, amikor már a felperesnek is követelése áll fenn az alperessel szemben. A beszámítás tehát eleve csak akkor merül fel, ha a felperesnek követelése keletkezett az alperessel szemben, éppen az óvadék kiadási kötelezettség elmulasztása miatt. Ez azonban a Cstv. 38. § (5) bekezdése szerint a felszámolás kezdő időpontját követő 3 hónap után keletkezhet.

A beszámításkor már nincs jelentősége, hogy a felperes követelése óvadék kiadásából származó kötelezettségen, vagy más jogalapon áll fenn, mert a Cstv. szabályai szerint a beszámításra lehetőség van.

A Kúria a tényállást kiegészíti azzal, hogy az alperes beadványa szerint az óvadékkal biztosított függő követelés összege 6.947.714 Ft (5/A/1.értemi ellenkérelem 2. oldal első bekezdés). Jóllehet az alperesnek a felszámolóhoz írt igénybejelentése (5/A/1 melléklete) szerint a hitelező azt közölte, hogy a K61N04031000RLBKHUF számú, 100.000.000 Ft-os hitelszerződés biztosítékként is szolgált az óvadéki betétszerződés, a keresetlevél 2. számú mellékletében

található óvadéki betétszerződés 1. számú mellékletében - amely az óvadékkal biztosított szerződések felsorolását tartalmazza - e hitelszerződés nem található, és az alperes által a felperes felszámolójának 2013. augusztus 9-én írt levele végén, az óvadéki betétszerződés mellékletére utaló, még fennálló megbízási szerződéseknél sem került ez a szerződés felsorolásra.

A bank 2013. október 8-án közölte a felperes felszámolójával, hogy a függő követelésre fedezetet képező 6.947.714 Ft-ot nem adja át a felszámolónak, és a vagyont terhelő zálogjogára figyelemmel csak a fennmaradó pénzeszög 50%-a, 11.630.074 Ft felett biztosítja a felszámolónak a számlához való hozzáférését (4/A/2. sorszámú beadvány).

A Kúria a jogerős végzést a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Cstv. 6. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 275. § (2) bekezdése szerint, s azt az alábbi részében jogszabálysértőnek ítélte.

Az óvadékba adott vagyontárgyból való kielégítés joga meghatározott jogviszonyhoz kapcsolódik, jelen esetben az óvadéki betétszerződés mellékletében felsorolt szerződésekhez. A Cstv. 38. § (5) bekezdése lehetővé teszi a jogosultnak, hogy - a Cstv. kielégítésre vonatkozó szabályaitól eltérően - az óvadékba adott vagyontárgyból a követelését kielégítse és a fennmaradt összeget elszámolással a felszámolónak átadja.

Ha 3 hónapon belül nem következik be az az esemény, amely alapján a jogosult az óvadékból való kielégítési jogát érvényesíthetné (a jogviszonyból eredően nem keletkezik követelése az adóssal szemben), a teljes óvadék összegét át kell adnia a felszámolónak, akinek az így átadott összeget elkülönítve kell kezelnie. Amennyiben az óvadékkal biztosított szerződés alapján a jogosultnak követelése keletkezik az adóssal szemben [akár a függő követelésként elismert bankgaranciából, biztosítói garanciából vagy biztosító által kiállított, készfizető kezességvállalást tartalmazó kötelezvényből származó (Cstv. 3. § (1) bekezdés g) pont), akár egyéb jogviszony alapján], a felszámolónak a bejelentett követelésnek megfelelő összeget ki kell fizetnie a hitelezővé vált jogosult részére, a jogosult által átadott összeget figyelembe véve.

Ha a felszámolási zárómérleg elkészítésének a napjáig nem merül fel olyan igény, amelyet eredetileg az óvadékkal biztosított jogviszonyból kellene kielégíteni - és nem függő követelésről van szó, mert arra külön szabály vonatkozik -, akkor az összeget a hitelezők között kell felosztani, a kielégítési sorrend szabályai szerint (Legfelsőbb Bíróság Gfv.X.30.285/2009/6.).

A jelen eljárásban az volt az eldöntendő jogkérdés, hogy a késedelembe esett jogosult alperes (hitelező) az óvadékként magánál tartott összeg vissza nem adása alapján keletkezett tartozásába az

egyéb - nem óvadékkal biztosított - követelését beszámíthatja-e.

A per adataiból megállapítható, hogy a hitelező alperes - a felperes felszámolója helyett - az összeggel való elszámolást saját maga kívánta elvégezni a beszámítás segítségével, melyre nincs lehetőség.

A Kúria álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan fejtette ki, hogy a felszámolás kezdő időpontjától kezdődően az adós felszámolás hatálya alá eső vagyonára vonatkozóan a speciális kielégítési szabályok alkalmazandók. Nem vitásan ugyanakkor lehetőség van arra, hogy a hitelező az adóssal szemben fennálló követelését a tartozásába beszámítsa még akkor is, ha a tartozása a felszámolás alatt keletkezik [Cstv. 36. § (1) bekezdés, 38. § (2) bekezdés].

Az óvadékként letett összeg azonban a felek szerződése szerint meghatározott jogviszonyok biztosítékául szolgált. A régi Ptk. 297. § (1) bekezdése szerint beszámításnak nincs helye olyan szolgáltatással szemben, amelyet megállapodás alapján meghatározott célra kell fordítani.

Az óvadékként letett összegre vonatkozóan a Cstv. külön rendelkezéseket tartalmaz mind az óvadék jogosultjának kielégítésére, mind pedig az átadás után az így átvett összeg felszámoló általi kezelésére vonatkozóan.

Azzal, hogy az alperes elmulasztotta az összeg visszafizetését, az nem vesztette el azt a jellegzetességét, hogy meghatározott célra kell fordítani, a Cstv.-ben meghatározott módon. Ebből következően azonban az alperes nem számíthatta volna be az óvadékként letett összegbe más, óvadékkal nem biztosított, ki nem elégített követeléseit, mert a beszámítást a Ptk. 297. § (1) bekezdése kizárta.

Ha a fel nem használt, az óvadék jogosultja által visszaadott összeg nagyobb, mint az óvadékkal biztosított - ettől kezdődően zálogjoggal biztosított követelésként kezelt - követelés, a különbözetet a Cstv. kielégítési szabályai szerint kell elszámolni.

A Kúria a másodfokú bíróság által kifejtettekre hivatkozva - az óvadékként letett összeg fel nem használt, és az adós vagyonába visszafizetett részével kapcsolatban -, rámutat arra, hogy a Cstv. 38. § (5) bekezdése visszautal a Cstv. 49/D. §-ára. Ezért az óvadékból visszafizetett összegből az ott írtak szerint kell levonni a felszámolói díjat és meg kell osztani azt a felszámolót megillető díj és a „felszámolói befizetések letéti számla” között.

A kifejtett indokokra tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel támadott rendelkezését helybenhagyta.

A felperes felülvizsgálati kérelme alapos volt, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles megfizetni a felperes felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely a felperes jogi képviselétével felmerült ügyvédi munkadíjból áll. A másodfokú- és a felülvizsgálati eljárásban felmerült ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a)-b) pontja, (5) bekezdése, és a 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg, figyelemmel az elvégzett tevékenységre is. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 59. § (1) bekezdése és 6/1986 (VI.26.) IM rendelet 15. § (1) és (3) bekezdése alapján az alperes köteles a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére is.

Budapest, 2015. július 16.

dr. Török Judit s.k. a tanács elnöke, dr. Csóke Andrea s.k. előadó bíró, dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. bíró